

Kulturkungen

Gustaf VI Adolf från A till Ö

FREDERICK WHITLING

UTFÖRANDE: 376 s. Häftband. Illustrerad.

Format 150 x 225 mm.

ISBN: 978-91-986644-9-2

*Gustaf den sjätte Adolf
kunde gott ha kallats för spadolf.
Han sysslade flitigt med grävande.
Sin plikt framför allt fann han krävande.*

Så sammanfattade Alf Henrikson välfunnet två spridda bilder av »gamle kungen«, Gustaf VI Adolf (1882–1973): att han på ålderns höst regelbundet grävde i Italien, och att han levde efter sitt valspråk, »plikten framför allt«.

Henriksons träffande ord förtjänar att nyanteras. Vad gäller plikt så gjorde Gustaf VI Adolf mer än någon annan i Sverige i modern tid för kulturhistoria och vetenskap, framför allt arkeologi, både inrikes och utrikes.

Kulturkungen skildrar detta engagemang, ett arbete som i stor utsträckning skedde bakom kulisserna. Fokus ligger på perioden 1920–1950, det vill säga innan Gustaf Adolf blev kung och måste träda tillbaka från rollen som ordförande i olika utgrävningsprojekt och institutioner.

Gustaf Adolf har kallats »lärdomsigant« och »lärdomsfursten från Norden«. Han var en erkänt skicklig arkeolog, humanist, konstsamlare och en internationellt anlitad specialist.

Bilden av en person med en noggrann forskarmentalitet träder fram, kombinerad med en modern nyfikenhet och vetgirighet.

Denna exposé över en mångsidig person – vars verksamhet med lätthet kan illustrera alfabetets alla bokstäver – väcker frågor om Gustaf Adolfs intressen och drivkrafter, kring motiv, passion men även altruism. Vad kan han själv ha tjänat på sitt stora kulturella engagemang?

Gustaf Adolfs gärning som ordförande, organisatör och konstsamlare ligger på ett sätt samtidigt både nära i tid och långt borta. Samhället har förändrats på oräkneliga sätt sedan hans uppväxt i det sena 1800-talet, liksom innebörden av många begrepp. Termen »expedition« var till exempel fortfarande någorlunda neutral för hundra år sedan, idag färgas den av synen på västlänternas koloniala förflutna.

Från A till Ö – det blir 29 varierade nedslag i ett långt liv med »expeditioner«, resor över nästan hela världen, utgrävningar i Sverige och i Medelhavsområdet, arbetet med forskningsinstitut, föreningar och museisamlingar, men även många möten med kulturpersonligheter, kungligheter, mecenater och politiker.

ASINEKOMMITTÉN bildades 1921 på Gustaf Adolfs initiativ, med honom själv som ordförande. Han var en drivande kraft bakom detta första storskaliga svenska utgrävningsprojekt på »klassisk mark«, på halvön Asine på Peloponnesos i Grekland. Arbetet var också en välkommen distraktion i sorgen efter den nyligen bortgångna kronprinsessan Margareta. Gustaf Adolf bidrog även ekonomiskt till att göra projektet genomförbart. 1922 startade utgrävningarna. Gustaf Adolf deltog själv i sju veckor.

Bokstaven A rymmer även **ATHENINSTITUTET**. Det tillkom 1946, efter kriget, i en våg av grekisk välvilja gentemot Sverige efter Röda Korsinsatser. Precis som var fallet med Rominstitutet (mer om detta under **R!**) var Gustaf Adolf djupt involverad i förarbetena. Verksamheten var i gång, men lokalfrågan löstes först 1975, då den nuvarande fastigheten (lilla bilden) kunde inköpas, några år efter kungens död.

Efter det inledande **A** fortsätter *Kulturkungen* med resten av alfabetet: **B**irgittastiftelsen, **C**ypernkommittén och Cypernexpeditionen, **D**endra, **E**gyptenkommittén och Egyptiska museet, **F**onder och finansiering, **G**ustaf Adolf – uppväxt och familjeliv, **H**edins sista expedition, **I**ndienexpeditionen, **J**orden runt – världsomseglingen 1926–1927, **K**inakommittén, **L**abraunda och Labraundakommittéerna, **M**edelhavsmuseet, **N**ationalmuseum och Nationalmusei Vänner, **O**rientsällskapet och **O**rientresan, **P**rins Eugen – privatliv och politik, **Q**ueen Louise, **R**ominstitutet, **S**an Giovanale och de svenska utgrävningarna i Etrurien, **T**ärna – vildmark, fiske och stenålder, **U**ppsala – studieliv och Hågahögen, **V**illa San Michele, **W**ilhelm, **X**injiang – Kinakommittén och Östturkestan, **Y**stad, **Z**enit, **Å**land, **Ä**mbetsplikt och, till sist, **Ö** som i Östasiatiska museet.